

HELSE

Brystkreft er den vanligste kreftformen blant kvinner. En av ti vil rammes i løpet av livet, skriver **Pernille Nylehn**.

Brystkreft – kvinnens svøpe

Dermed vil de fleste av oss få befatning med sykdommen, enten ved at vi får den selv, eller ved at slektninger eller venner får den.

Ordet «kreft» har en spesielt skremmende klang for de fleste. Ofte er den første tanken når man får en kreftdiagnose: «Nå skal jeg dø».

Men slik er det ikke!

Behandlingen for brystkreft blir bedre og bedre, og det går bra med de aller fleste. Nesten 90 prosent av dem som blir behandlet for brystkreft er i live etter fem år, og 95 prosent av dem som får oppdaget svulsten tidlig. Dette er bedre tall enn for de aller fleste typer kreft.

BLANT KREFTFORMENE er det faktisk lungekreft som dreper flest kvinner. Og den vanligste dødsårsaken blant både kvinner og menn er ikke kreft, men hjertesykdom.

Men for dem som rammes er det oftest liten trøst i å høre at det finnes andre sykdommer som er verre, eller at statistikken sier slik eller slik. Diagnosen føles ofte som et jordskjelv, alt blir snudd på hodet. Og etterskjelvene kan fortsette lenge etter at man er ferdigbehandlet og friskmeldt.

Vanligvis finner man ingen spesiell grunn til at en kvinne får brystkreft. Arv spiller en rolle, men mindre enn mange tror – bare 10 prosent av tilfellene er arvelige.

GENERELT oppstår kreft ofte i vev med mye aktivitet og hyppige celledelinger. Og det skjer jo mye i brystene – hver måned i forbindelse med menstruasjonssyklusen, og når man er gravid og ammer. Motoren bak disse hendelsene er våre egne hormoner, østrogen og progesteron.

Dette er i utgangspunktet gode hormoner, det er de som gjør oss til kvinner, men de har også en lumsk side ved at de kan stimulere kreftceller.

Siden brystkreft er så vanlig, tilbys alle kvinner over 50 år mammografi hvert andre år. Poenget er å fange opp svulster så tidlig som mulig. De fleste tar imot tilbudet, og synes det er betryggende å bli undersøkt jevnlig.

Men det er et par ting ved mammografi det er viktig å være klar over:

DET ENNE er at mammografi ikke fanger opp alle svulster. For at en svulst skal vises på røntgen må det være kalk i den, og noen svulster har ikke kalk. Det andre er at svulster kan oppstå i tiden mellom mammografiundersøkelsene. Man er altså ikke hundre prosent trygg selv om man er frikjent på mammografien.

Det er viktig at man følger med selv, og tar kontakt med lege hvis man kjenner noe unormalt. Hvis legen finner en mistenkelig kul skal man henvises et brystdiagnostisk senter hvor det tas mammografi, ultralyd, og eventuelt en vevsprøve av kulen.

ET ANNET problem med mammografi er falske alarmer. Etter rutinemammografi vil noen få brev om at de må komme tilbake til ekstra undersøkelse. I de fleste tilfellene finner man ikke noe galt, men det kan skape veldig mye engstelse. Noen forteller at de nærmest har planlagt begravelsen i tiden mellom brevet og undersøkelsen. Og det kan sitte igjen en liten tvil ... tenk om det likevel var noe?

DET ER EN DEL som tar mammografi på eget initiativ før det offentlige tilbudet begynner. Det må de selvfølgelig gjerne gjøre, men jo yngre man er, jo tettere er kjertelvevet, og det gjør undersøkelsen mindre presis. For f eks en 40-åring er mammografi ikke egnet til annet enn å skape falsk trygghet.

Er du bekymret for brystkreft bør du snakke med legen din, så kan dere sammen vurdere om du bør henvises til en mer egnet undersøkelse.

Pernille Nylehn er spesialist i allmenntilleggsmedisin og har vært fastlege i mange år.

Nå arbeider hun på Krokeide rehabiliteringssenter avd. Nærland.

pernille.nylehn@kleppnett.no